

НОВИНИТЕ ПО INTERNET - USENET

UseNet е сред най-популярните услуги в Интернет. Услугата предлага механизъм за общуване чрез групи за дискусия, наречени групи за новини "*newsgroups*", в които може да участва всеки потребител на Интернет. Първоначално *Usenet* е създаден за обмен на техническа информация, но понастоящем предлага дискусии в най-различни области - хоби, социални проблеми, музика, кино, медицина и др.

За *UseNet* може да се мисли като за организирана електронна поща, с тази разлика, че няма конкретен потребител, на който да се изпраща пощата. Подготвените съобщения или статии се изпращат на дадена група за новини. За да се прочете информация от такава група се използва специален софтуер за четене (*News Reader*). Изпращането и получаването на новини чрез *UseNet* се извършва от програмно осигуряване, което е включено в категорията на общодостъпния софтуер (*Public Domain*) и е достъпно за всички операционни системи. Различните варианти на софтуер за *News* се предлагат като *freeware*, *shareware* или комерсиални версии (виж "Internet протоколи").

В *UseNet* няма централизирано управление на информацията. След създаването на дадена група, към нея може да бъде изпратена всякаква информация, която е достъпна за всички потребители на Интернет. (изключение прави случаят, в който групата е създадена като "ръководена" или "председателствана" (*moderated*) група.

Не съществуват специални формални правила за използвания език или начин на поведение в *UseNet*. Съществуват общи принципи, приети от *UseNet* общността, но няма специални мерки, налагащи спазването им освен някои ограничения, поставени от други потребители на мрежата или от локалния системен администратор. Общо взето потребителите на *UseNet* следват съвкупност от общоприети принципи на поведение, наречени "*netiquette*".

Имена на групи за новини

Тези имена са нужни, за да могат потребителите лесно да намират групите, представляващи за тях интерес. *UseNet* общността се старае да създаде групи, които са тясно ориентирани към дадена тема.

За да се улесни разграничаването на групи, имената са организирани на няколко нива. Първото ниво представлява общ идентификатор, показващ дали групата е свързана с технически, социални, или други въпроси.

Таблица 1:

Идентификатор	Категория
bionet	Биология
biz	Бизнес
comp	Компютри
news	Общи новини и теми
rec	Почивка (хоби, изкуство)
sci	Наука
soc	Социална област
talk	Дискусии, дебати
misc	Групи, непринадлежащи към никоя от другите категории
alternative	Категорията е по-неформална от останалите и толерира по-остър език и поведение

В Таблица 1 са дадени по-важните идентификатори. Идентификаторът от второ ниво, следващ общия идентификатор, дава основната тематика. Например, **sci.biology** определя научната област биология. След втория идентификатор обикновено следва друг, който дава ориентация към по-специализирана област. Например, **rec.autos.driving** дискутира управлението на леки коли и тяхната поддръжка.

По-малко популярни групи могат да имат само един идентификатор. Дълги имена на групи (с 5-6 нива) са типични за компютърната и научна секции. Например, групата **comp.os.ms-windows.apps.word-proc** се занимава с текстообработващи програми работещи под Windows. Групите от категорията **alt** са с идентични имена на тези от другите категории, като разликата е само в първия идентификатор. Например **rec.autos.antique** и **alt.autos.antique** имат еднаква тематика, като втората група не е с толкова голям обхват на разпространение. Съществуват групи от категорията **alt**, които нямат еквивалент в други категории (в случай, че третираат твърде специфични теми и теми, представляващи интерес за много тесен кръг от хора).

Видове групи

Обикновено нови групи се създават когато има достатъчно потребители заинтересовани от това. Всеки, запознат с процедурата, може да създаде нова група. Това води често до създаване на "фалшиви" групи (**bogus newsgroups**), които при отсъствие на трафик за определен период от време (няколко дни) се закриват. Новите групи се предлагат в специална група с адрес **news.announce.newusers**, за

която чрез гласуване (*call for votes*) се определя какъв е интересът към новосъздадената група.

Обикновено групите са отворени за свободен достъп, но за някои от тях съществуват ограничения. Съществуват председателствани групи (*moderated newsgroups*), в които един или повече потребители определят дали съобщение, изпратено до групата, трябва да се разпространява или изтрива. Председателят обикновено е доброволец, който се старае да запази тематиката на групата и отстранява неподходящите съобщения и статии. Той може да редактира, реструктурира информацията в някои статии, за да спести на потребителите повтарящи се или ненужни данни. Председателстваните групи не са много широко разпространени и са характерни с третирането на много специфични въпроси. Председателстването на група е тежка работа. Много често тази роля се предава от един човек на друг. Възможно е също статусът на групата да бъде променен от председателствана група в напълно отворена. Друг проблем е забавянето на информацията поради необходимостта от обработката ѝ от председателя. При изпращане на съобщение до председателствана група софтуерът на *UseNet* автоматично препраща съобщението на председателя. Списък на председателствани групи с имената и **e-mail** адресите на председателите може да се получи чрез групата *news.announce.newuser*.

Информационни нишки (*threads*)

Обикновено дадена статия предизвиква отговори. Тези отговори образуват т.нар. информационна нишка. Някои програми за четене на новини са направени така, че да позволяват удобното проследяване на информационните нишки, като формират ключове към отделните статии. Много често в рамките на дадена информационна нишка темата се променя при непроменено заглавие. Ето защо информационните нишки трябва да се възприемат само като указание. Предимството, което дават е, че позволяват на потребителя да събере и редактира всички статии по даден проблем и да изпрати резюмираната информация отново, за да улесни достъпа на други потребители до нея.

Първи стъпки

Съществуват множество файлове, които могат да помогнат на начинаещите в използването на *UseNet*. Създадена е специална група за помощ на начинаещи, наречена *newbies*. Повечето групи, които са от интерес за начинаещия, съдържат в името си думата "*newuser*". Много от програмите за четене на новини осигуряват сканиране на имената на групи, което е също един начин да се навлезе в *UseNet*. Най-добрата група за начало, в която могат също да се изпращат предложения за създаване на нови групи, е *news.announce.newusers*. В тази група могат да се намерят статии с полезна информация за начинаещи. Посредством програмата за четене на новини тези статии могат да бъдат съхранени в локални файлове и разглеждани отделно.

В групата **news.announce.newusers** се съдържат следните по-важни за начинаещия статии:

- *Rules for Posting to UseNet* - Правила за изпращане на поща до **UseNet**;
- *A Primer on How to Work with the UseNet Community* - Буквар върху правилата за работа с **UseNet** общността;
- *Answers to Frequently Asked Questions* - Отговори на често задавани въпроси;
- *Emily Postnews Answers Your Questions on Netiquette* - *Emily Postnews* изпраща отговори на въпроси върху новинарския етикет;
- *Hints for Writing Style for UseNet* - Съвети за стила на писане за **UseNet**.

В групата **news.announce.newusers** се съдържа списък на активните групи и тяхната тематика, списък на председателстваните групи и указание за информацията във всяка група.

Друга полезна за начинаещи група е **news.answers**, която отговаря на въпросите на начинаещите. В тази група са ангажирани много ветерани, които се стремят да помогнат колкото се може повече на новите потребители на **UseNet**. Обикновено до **news.answers** се изпращат списъците от отговори на често задавани въпроси (*Frequently Asked Questions*, **FAQ**) на други групи.

Изготвяне на съобщения и статии

Съобщения и статии предназначени за **UseNet** трябва да отговарят на следните изисквания:

- да бъдат написани на правилен английски език;
- добро логическо построяване, яснота и по възможност краткост на изложението;
- съобразяване с дължината на реда, тъй като не всички потребители разполагат с програми за четене, осигуряващи преформатиране. Добра дължина е 60-65 символа на ред, текстът да не съдържа управляващи символи;
- да не се използват големи файлове с графични изображения (имащи голям размер) в група, която е ориентирана към работа с текст;
- при изпращане на дълги файлове да се запише "*long*" при описанието на съдържанието (*subject*), за да бъдат предупредени останалите потребители;
- не трябва да се забравя, че много потребители на **UseNet** плащат тази услуга и за тях обема на обменяната информация е важен.

Съществуват специални групи за тестване с адреси **misc.test** и **alt.test**. При получаване на съобщение от даден потребител от групата му се изпраща автоматичен отговор като индикация за това, че съобщението е било успешно получено.

Определен проблем е свързан със създаването на файл с подпис. Не е добре съобщението да завършва само с името и *e-mail* адреса на този, който го изпраща. Обикновено съобщенията в *UseNet* завършват със специален блок в края на съобщението или статията, състоящ се от няколко реда - името на подателя, *e-mail* адрес, някаква поговорка или "заврънкулка", направена с ASCII символи. Някои включват адреса и телефонния си номер. Блокът трябва да е кратък. Умно измисленият блок в края на съобщението може да бъде източник на престиж по мрежата. Примери за добри и лоши блокове могат да се намерят в групата *alt.fan.warlord*.

Повечето програми за четене на новини по *UseNet* имат възможност да прочетат от твърдия диск файл с информацията за подпис и да го долепят към края на съобщението. Името на този файл зависи от конкретната операционна система (за UNIX системи името на файла е *.signature*). Създаването на този файл става с текстов редактор.

Анонимни съобщения и статии

Някои доставчици на тази услуга позволяват анонимното изпращане на съобщения. На това не се гледа с добро око. Някои *UseNet* ветерани конфигурират системата си така, че автоматично да отстранява анонимни съобщения. Освен това много "анонимни" услуги в действителност не са такива, тъй като поддържат запис с информация кой е изпратил съобщението.

Изпращане до много групи (Cross-Posting)

Изпращането на съобщения до повече от една групи не се препоръчва, освен ако съдържанието наистина засяга тяхната тематика. Ако даден потребител отговаря на съобщение, изпратено до повече групи, той трябва да е сигурен, че отговорът (*reply*) касае всички групи.

Ако дадено съобщение е предназначено за подгрупа в дадена група, подателят може да изпрати съобщение към главната група, с която да информира за изпратената информация към подгрупата.

Съобщения от глобално или локално значение

Повечето програми за работа с *UseNet* позволяват да се специфицира предназначението на дадено съобщение или статия. Ако съдържанието им е отправено към всеки потребител на *UseNet*, добре е да се зададе "*world*". В много случаи това е установено по подразбиране. Друга възможност, която конкретната програма дава, е да се зададе конкретна географска област (*град, окръг, щат*), държава или континент.

Съблюдаване на авторските права

Не трябва да се изпращат по *UseNet* мрежата материали (текст, графики, музика) със запазени авторски права. Не трябва да се зареждат от мрежата файлове, за които не е сигурно дали не съдържат информация със защитени авторски права.

Филтър за новини

Филтрирането на новини съдържа елемент на търсене с отсяване на интересувашата потребителя информация в определена област, зададена чрез ключови думи или регулярен израз. Най-популярната услуга за филтриране на новини се предлага от групата по бази данни към факултета по компютърни науки (*Computer Science*) към Станфордския Университет - *Stanford News Filtering Service*. Потребителят може да изпрати ключови думи, които го интересуват, и в резултат получава резюмета, съдържащи първите 15 реда от статиите в тази област, заедно с датата, подателя и темата (*subject*) към която се отнася публикацията. Цялата комуникация за използване на тази услуга се извършва по електронната поща. Потребителят изпраща запитване като *e-mail* на адрес: ***netnews@db.stanford.edu***. Първите два реда от съобщението са следните:

```
subscribe <keywords>  
period <frequency>,
```

където ***keywords*** са ключовите думи, представляващи интерес, а ***frequency*** е честотата (в брой дни), с която потребителят желае да получава резюметата. Всеки ред в съобщението не трябва да съдържа водещи празни позиции. Няма разлика по отношение на главни и малки букви.

Пример:

```
subscribe C programming  
period 3
```

Резултатът ще бъде получаване на електронна поща всеки три дни със статиите, свързани с програмиране на езикът C.

Филтриращата услуга сканира зададените ключови думи и ги използва, за да оцени дали дадена статия има връзка с тях, а това се извършва като се определя степента на свързаност на статията със зададената чрез ключовите думи тематика. Стойностите на тази степен на свързаност са от 0 до 100. Потребителят може да заяви да му бъдат изпращани само статии с високи стойности на степента на свързаност чрез задаване на праг (***THRESHOLD***). Стойността на прага по подразбиране е 60.

Пример:

```
subscribe C programming
period 3
threshold 80
```

Друг параметър, който може да се зададе е броят на дните, през които да се извършва търсенето (**EXPIRE**). След изтичането на посочения срок (брой дни) съответната заявка за търсене се изтрива от базата данни на филтриращата услуга.

Пример:

```
subscribe C programming
period 1
threshold 80
expire 30
```

За повече информация относно възможностите на услугата филтриране може да се установи контакт с групата от Станфорд. Копие може да се получи от групата *news.answers* и от други достъпни чрез мрежата услуги.

Етикет за работа с UseNet

Етикетът за работа с *UseNet* включва указания за поведение, които са достъпни чрез групата *news.announce.newusers*, в статията *"Emily Postnews Answers Your Questions on Netiquette"*. Етикетът изисква:

- спазването на учтив тон;
- изпращането на кратки и съдържателни съобщения;
- избягването на съобщения, адресирани лично до отделни хора;
- да не се разпространяват реклами, бизнес новини чрез *UseNet*, допуска се само споменаване на подобна информация, когато тя е в контекста на останалата част от статиите в дадена група.

Съкращения

За спестяване на време и получаване на по-кратки съобщения много потребители на *UseNet* използват общоприети съкращения. Обикновено те се пишат с главни букви. Например:

- **ASAP** - *as soon as possible* (колкото се може по-бързо).
- **ОТОН** - *on the other hand* (от друга страна).
- **BTW** - *by the way* (между другото).

Съкращенията са такива, че потребителят лесно може да се досети за фразата, която стои зад тях. Не всички съкращения представляват фрази. Например "<G>" или "<g>" (*от grin - усмивка*) се използва за смекчаване на тона или означава, че този който пише съобщението, се шегува.

Огнени езици (Flames)

Пораждат се в отговор на глупави коментари, глупави отговори на статии или нарушение на етикета. Съдържат остра критика, сарказъм, обидни думи. Често може да се види коментар *"Don't flame me"* (*Не ми отговаряй с огнени езици*). в случай, че потребител, изпращащ съобщението си дава сметка, че то може да предизвика бурна реакция.

Предаване на емоционални състояния

1. Подчертаване значението на някои думи

Това става чрез символа за подчертаване, който се поставя преди и след думата. Например:

```
use_this_method
```

Със същото предназначение е и символът "*".

2. Вукане (shouting)

Съответната дума се записва с главни букви. Например:

```
use ANOTHER tool
```

Трябва да се използва предпазливо за отделни думи. Признак на лош стил е да се пишат дълги изречения с главни букви.

3. Ругатни

Съответните думи се заместват с поредица от случайни символи. Например:

Where is the @\$&^ key of the car?*

Интерпретацията се оставя за този, който чете съобщението.

4. Мимики (Smileys, emoticons).

Представляват комбинация от символи, които трябва да бъдат погледнати отстрани (например комбинацията :-)) погледната отстрани представлява усмихната уста под две очи. Предават моментното изражение на лицето на този, който пише

съобщението. Те трябва умерено да се използват. Прекомерната им употреба прави дадена статия или съобщение да изглеждат глупаво. Някои от най-използваните са дадени в [Таблица 2](#). Стилът на писане на съобщения придружени от мимики се е пренесал и в обмена на съобщения по електронната поща чрез услугата E-Mail. Електронните писма са добили почти официален статут в международната кореспонденция. За писма от по-официален или служебен характер използването на мимики не е приемливо! Мимиките навлязаха много бързо в относително по-новите Интернет услуги като Chat и ICQ (*виж раздела IRC*).

Често използвани термини в *UseNet* са *surfing* и *lurking* (каране на сърф и спотайване).

Първият термин - "*surfers*" се отнася за хора, които скачат от група на група. В това няма нищо лошо, щом като имат време за пилеене. "Сърфирането" всъщност се отнася най-вече за Web услугата, където прескачането от страница в страница може да отнеме часове.

Таблица 2:

Комбинация	Тълкувание
: -) или :)	щастлив, усмихнат
: - (или : (	тъжен
: - <	много тъжен
: - o	изненада
: - @	крещене или извикване
: - \	ухилване
;-) или ; -)	намигане
<: -)	глупав въпрос
O>-< =	на вниманието на жените
o>8< =	информация за интересни жени
- (	среднощно съобщение
(: - #	нещо, което не е за казване
(: - \$	болен, лош
(: - &	сърдит, ядосан, раздразнен
(: - * или : - *	целувка
(: +)	предназначено за евреи

B-)	съобщение от Батман!
@%&\$%&\$c&*@%\$#@-	всеки се досеща за какво се отнася
---...---	S.O.S
<{: -) }	съобщение в бутилка
<^_^>	въпросителен знак (?)

По-пълнен списък от комбинации може да се намери в неофициалния речник на мимики ([Smileys](#)).